

DiSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA MERKEZİ

ÜCRET KAYIPLARI İZLEME RAPORU

MAYIS 2025

en az

177

milyar lira

**ENFLASYONUN EMEKÇİYE
DÖRT AYLIK FATURASI**

**Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
Araştırma Merkezi (DİSK-AR)**

Ücret Kayıpları İzleme Raporu

Mayıs 2025

Bu rapor Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Merkezi (DİSK-AR) tarafından hazırlanmış ve **7 Mayıs 2025** tarihinde kamuoyuna sunulmuştur. Rapora ilişkin metodolojik bilgi raporun sonunda ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Hesaplamaların ve raporun sorumluluğu DİSK-AR'a aittir.

Araştırma DİSK-AR kaynak gösterilerek kullanılabilir.

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

Adres: Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4 Beşiktaş, İstanbul

Tel: (0212) 291 00 05-06 **Fax:** (0212) 240 42 09

Web: arastirma.disk.org.tr – www.disk.org.tr

E-posta: diskar@disk.org.tr – disk@disk.org.tr

X: @diskarastirma- @diskinsesi

Instagram: @diskarastirma- @diskinsesi

Bluesky: [disk-ar.bsky.social](https://bsky.app/profile/disk-ar.bsky.social) – [diskinsesi.bsky.social](https://bsky.app/profile/diskinsesi.bsky.social)

ENFLASYONUN EMEĞİ GELİRLERİNE FATURASI EN AZ 177 MİLYAR TL

- *Yüksek enflasyon ile adaletsiz vergi ve kesintiler emek gelirlerini eritmeye devam ediyor!*
- *2025'in 4. ayında enflasyonun emek gelirlerine (ücret, maaş ve aylık) toplam faturası en az 176 milyar 600 milyon TL!*
- *Asgari ücret 2025'in ilk dört ayında enflasyon karşısında 2.953 TL eridi.*
- *İşçi başına dört aylık ortalama erime 5.197 TL oldu!*
- *Asgari ücretin 2,5 katı ücreti olan bir çalışanın Nisan 2025'te ücretinin yüzde 37,1'i vergi ve kesinti ile enflasyona gitti.*
- *Nisan 2025'te enflasyon kaybı emeklilerde 1.933 TL, memurlarda 7.709 TL oldu.*

GİRİŞ

DİSK-AR tarafından aylık olarak hazırlanan **Ücret Kayıpları İzleme Raporu 7 Mayıs 2025**'te yayımlandı. Rapor, emek gelirlerinde vergi ve kesintiler ile enflasyon yüzünden yaşanan kayıpları aylık olarak izlemeyi amaçlıyor. Raporda, işçiler, memurlar ve emeklilerin ücret, maaş ve aylıklarında enflasyon ve kesintiler nedeniyle yaşanan kayıpların boyutları ortaya konuyor.

Bilindiği gibi enflasyon ve kesintiler emek gelirleri üzerinde büyük bir baskı oluşturuyor. Vergi ve kesintiler nedeniyle harcanabilir parasal gelir azalırken, enflasyon harcanabilir gelirin alım gücünü eritiyor. Dolayısıyla hem vergi ve kesintiler hem de enflasyon gelir bölüşümünü daha da kötüleştiriyor.

Bu raporda (Mayıs 2025) Nisan 2025'te yaşanan kayıplar ele alınmıştır. Sonraki aylarda kayıplar hesaplanmaya devam edecektir. Hesaplamalarla ilgili detaylar metaveride ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

ENFLASYONUN FATURASI

ENFLASYONUN EMEK GELİRLERİNDE YARATTIĞI TOPLAM KAYIP 176,6 MİLYAR TL!

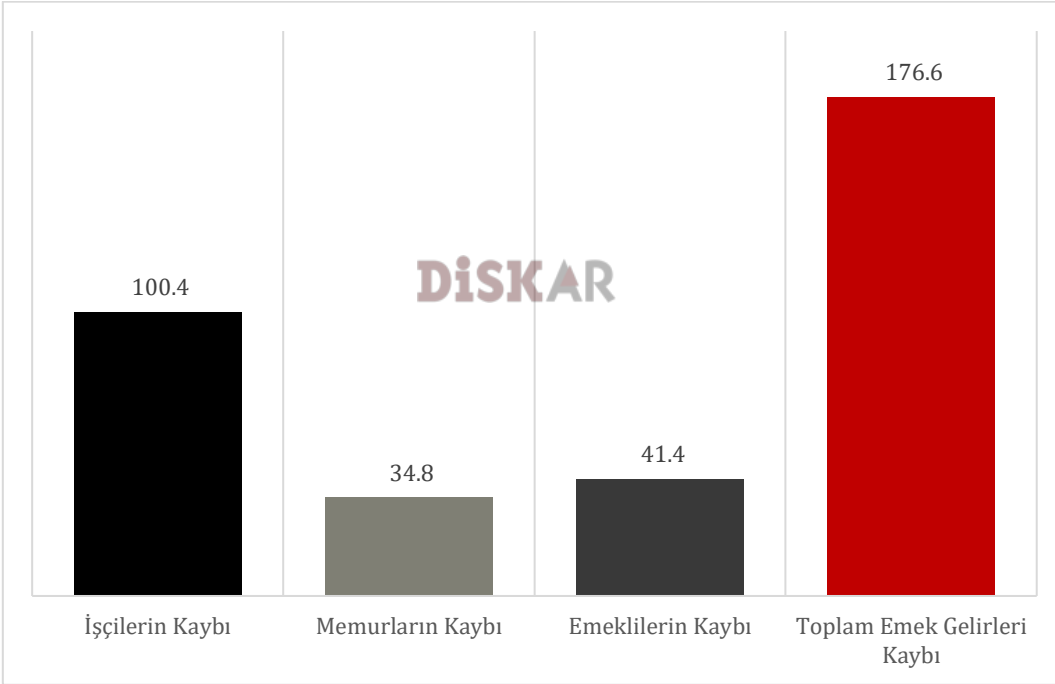
EMEK GELİRLERİNDE TOPLAM KAYIPLAR

Enflasyonun işçi ücretleri, memur maaşları ve emekli aylıklarında yarattığı toplam kayıp devasa boyutlara ulaşıyor. Nisan 2025'te TÜİK tarafından açıklanan yüzde 13,36'lık dört aylık resmi enflasyonun dört ayda emek gelirlerinde yarattığı toplam kayıp en az 176,6 milyar TL oldu (Tablo 1, Grafik 1). Kayıplar her ay hızla büyüyor.

Bilindiği gibi işçi ücreti ay sonunda veya bir sonraki ayın başında ödeniyor. Memur maaşları ay ortasında, emekli aylıkları ise her ayın ikinci yarısında ödeniyor. Bu nedenle emek gelirleri fiyat artışlarını takip ediyor. O yüzden enflasyonun etkisi daha ücret, maaş ve aylıklar ele geçmeden başlıyor.

2025'in nisan ayında enflasyonun emek gelirlerinde yarattığı kayıp en az 176,6 milyar TL oldu.

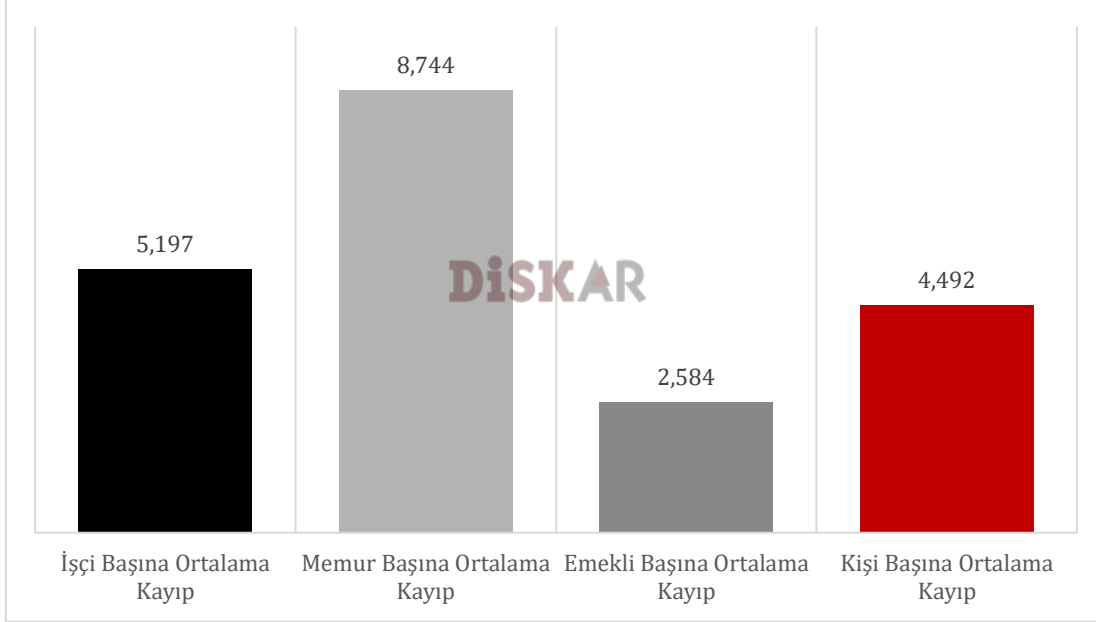
Grafik 1: Enflasyonun Emek Gelirlerinde Yarattığı Toplam Kayıp (Nisan 2025) (Milyar TL)

Kaynak: Hesaplama yöntemi için metaveriye bakınız.

Ocak, Şubat, Mart ve Nisan 2025'te dört aylık resmi enflasyonun kişi başına ortalama kaybı 4.492 TL oldu. Yaşanan kaybın işçi başına yarattığı ortalama kayıp 5.197 TL olarak hesaplanırken memur maaşlarındaki kişi başına ortalama kayıp 8.744 TL, emekli aylıklarındaki kayıp ise 2.584 TL olarak tahmin edildi. (Tablo 1, Grafik 1).

Grafik 2: Enflasyonun Emek Gelirlerinde Yarattığı Kişi Başına Ortalama Kayıp (Nisan 2025) (Bin TL)

Nisan 2025'te dört aylık resmi enflasyonun işçi ücretlerinde yarattığı kayıp 100,4 milyar TL olarak hesaplanırken memur maaşlarındaki kayıp 34,8 milyar TL, emekli aylıklarındaki kayıp ise 41,4 milyar TL olarak tahmin edildi. Böylece emek gelirlerindeki dört aylık toplam kayıp en az 176,6 milyar TL olarak hesaplandı (Tablo 1, Grafik 1).

Tablo 1: Enflasyonun Emek Gelirlerine Faturası (Nisan 2025)

Gelir Grubu	Sayı	Nisan 2025 Toplam Kayıpları (Milyon TL)
İşçiler	19.315.000	100.400
Memurlar	3.978.785	34.800
Emekliler	16.012.640	41.400
Toplam	39.306.425	176.600

Kaynak ve açıklama: Hesaplamanın ayrıntıları ve kaynakları için metaveriye bakınız. Hesaplamada dikkate alınan işçi, memur ve emekli sayıları için metaverinin 3. bölümüne bakınız.

EMEK GELİRLERİNDE TEKİL KAYIPLAR

Enflasyon emek gelirlerini tekil olarak da aşındırıyor. Örneğin 22.105 TL olan net asgari ücretin nisan ayında işçilerin cebine girer girmez yaşadığı dört aylık kayıp 2.953 TL oldu. Asgari ücretin bir buçuk katı brüt ücreti (neti 31.400 TL) olan bir işçinin enflasyon kaybı 4.195 TL olurken, asgari ücretin iki katı düzeyinde brüt ücreti (neti 40.696 TL) olan bir işçinin enflasyon kaybı 5.311 TL, asgari ücretin 2,5 katı düzeyinde brüt ücreti (neti 50.000 TL civarı) olan bir işçinin enflasyon kaybı 6.310 TL oldu (Tablo 2, Grafik 3).

Tablo 2: Emek Gelirlerinde Enflasyon Nedeniyle Yaşanan Tekil Erime (Nisan 2025)

Emek Gelirleri	Nominal Net Ücret/Maaş/Aylık (TL)	Enflasyona Göre Erime (TL)
Asgari ücret	22.105	2.953
Asgari ücretin 1,5 katı	31.400	4.195
Asgari ücretin 2 katı	40.696	5.311
Asgari ücretin 2,5 katı	49.992	6.310
Asgari ücretin 3 katı	59.288	7.478
En düşük memur maaşı	43.726	7.709
En düşük emekli aylığı	14.469	1.933

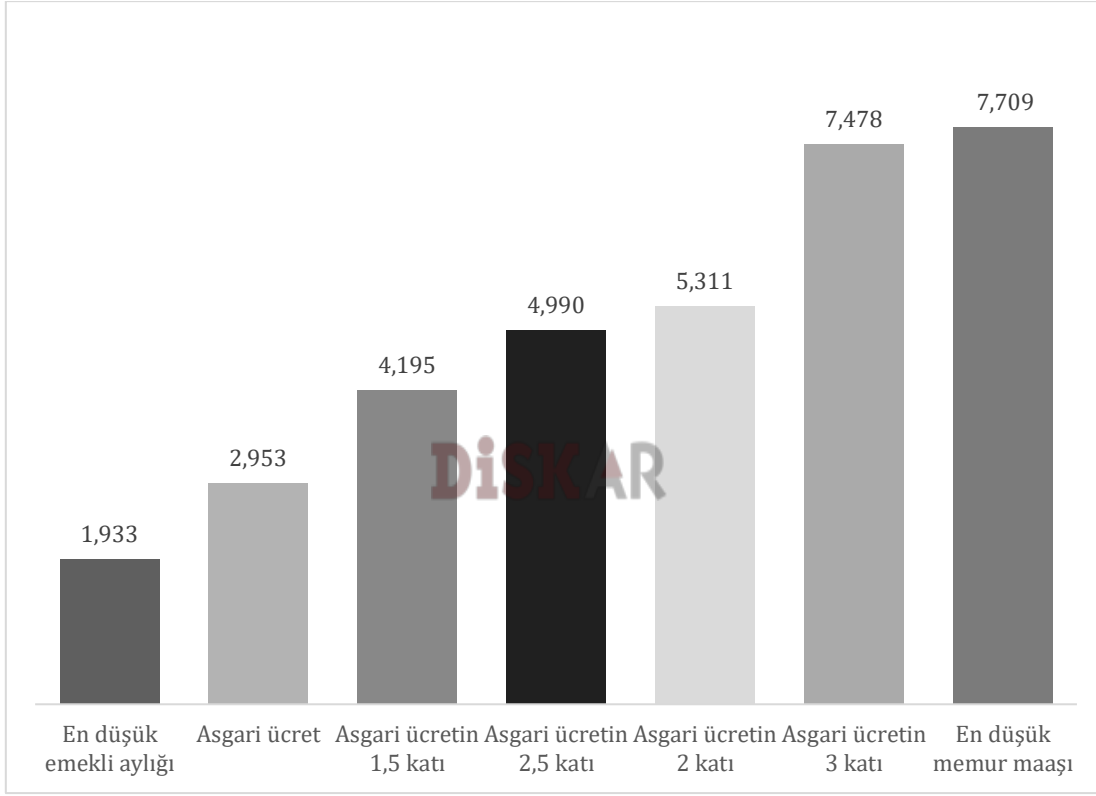
Kaynak: Hesaplama için metaveriye bakınız. Dikkate alınan gelirler brüt olup enflasyon kaybı net ücretler üzerinden hesaplanmıştır. O nedenle brüt ücret katlarıyla net ücret katları farklı olacaktır.

Emek gelirlerindeki bu gibi tekil kayıplar tüm emek gelirlerinde devasa bir kayıp yaratmaktadır. Öte yandan brüt asgari ücretin 2 katı, 2,5 katı ile 3 katı Mart 2025 itibarıyla yüzde 20'lik gelir vergisi dilimine girmesi sebebiyle kayıp artmıştır.

Ortalama ücret, maaş ve aylıklar, toplam işçi, memur ve emekli sayısı ile çarpılınca toplam kayıp yukarıda anlatıldığı gibi dört ay için 176,6 milyar TL gerçekleşti.

TÜİK tarafından açıklanan enflasyon verilerine ilişkin ihtiyat payını dikkate alarak hesaplanan miktarların olası en düşük kayıplar anlamına geldiği ve yıl içinde birikimli olarak artacağı dikkate alınmalıdır.

**Grafik 3: Emek Gelirlerinde Enflasyona Göre Erime
(Nisan 2025) (TL)**

Açıklama: En düşük memur aylığındaki erimenin yüksek olmasının nedeni Ocak 2025 zammının 6 aylık enflasyon oranı olan yüzde 15,75 oranında değil memur toplu sözleşmesine göre yüzde 11,5 olarak yapılmasıdır.

ENFLASYON VE VERGİ NEDENİYLE YAŞANAN ERİME

Bu araştırmada 5 işçi ücret grubu ele alınarak brüt ücretlerin vergi ve kesinti ile enflasyon karşısındaki tekil (bireysel) erimesi ortaya konmaktadır. Asgari ücret (26.006 TL), asgari ücretin 1,5 katı (39.008 TL), asgari ücretin iki katı (52.011 TL), asgari ücretin 2,5 katı (65.014 TL) ve asgari ücretin 3 katı (78.017 TL) düzeyindeki brüt ücretlere önce yasal vergi ve prim kesintileri uygulanmış, ardından bulunan net harcanabilir ücretin enflasyon karşısındaki erimesi hesaplanmıştır. Ayrıca, bu bölümde en düşük emekli aylığı ile en düşük memur maaşının enflasyon karşısındaki kaybı da ele alınmaktadır. Hesaplama yöntemi için metaveriyi bakılabilir.

2024 yılında asgari ücret yılda bir kez belirlendi. 2025 yılı asgari ücreti ise 2024 yıl sonu enflasyon oranının oldukça altında, yüzde 30'luk bir artışla brüt 26.006 TL ve net 22.105 TL olarak belirlendi. 2025 yılı asgari ücretinin 2024 yıllık enflasyonundan çok düşük belirlenmesi ücretle çalışanları ciddi bir kayba uğrattı. Ancak bu çalışmada 2025 için belirlenen asgari ücretin 2025 resmi enflasyonuna göre kaybı dikkate alındı. Önceki kayıplar bu çalışmanın konusu değil. Bu konuda DİSK-AR tarafından yapılan diğer araştırmalara (asgari ücret araştırmaları gibi) bakılabilir.

Tablo 3: Emek Gelirlerinde Tekil Kayıplar (Nisan 2025) (TL)

DiSKAR	Brüt Ücret (TL)	Toplam Vergi ve Prim Kesintisi (TL)	Nominal Net Ücret/ Maaş/ Aylık (TL)	Enflasyona Göre Erime (TL)	Reel Net Ücret/ Maaş/ Aylık (TL)	Toplam Kesinti ve Erime (TL)
Asgari ücret (*)	26.006	3.901	22.105	2.953	19.151	6.855
Asgari ücretin 1,5 katı	39.008	7.608	31.400	4.195	27.205	11.803
Asgari ücretin 2 katı	52.011	12.257	39.754	5.311	34.443	17.568
Asgari ücretin 2,5 katı	65.014	17.785	47.229	6.310	40.919	24.095
Asgari ücretin 3 katı	78.017	22.044	55.973	7.478	48.495	29.522
En düşük memur maaşı	-	-	43.726	7.709	-	-
En düşük emekli aylığı	-	-	14.469	1.933	-	-

Kaynak: ÇSGB, Asgari Ücret 2025. SBB, Türkiye Ekonomisinde Haftalık Genel Görünüm ve Gelişmeler. TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi, Nisan 2025. Vergi ve kesinti hesaplamaları DİSK Mali Dairesi tarafından yapılmıştır. DİSK-AR tarafından hazırlanmıştır.

(*) Asgari ücret gelir vergisi istisnasına tabidir. Asgari ücretten SGK ve işsizlik sigortası primi kesilmektedir.

ÜCRETLERDE YAŞANAN KAYIP

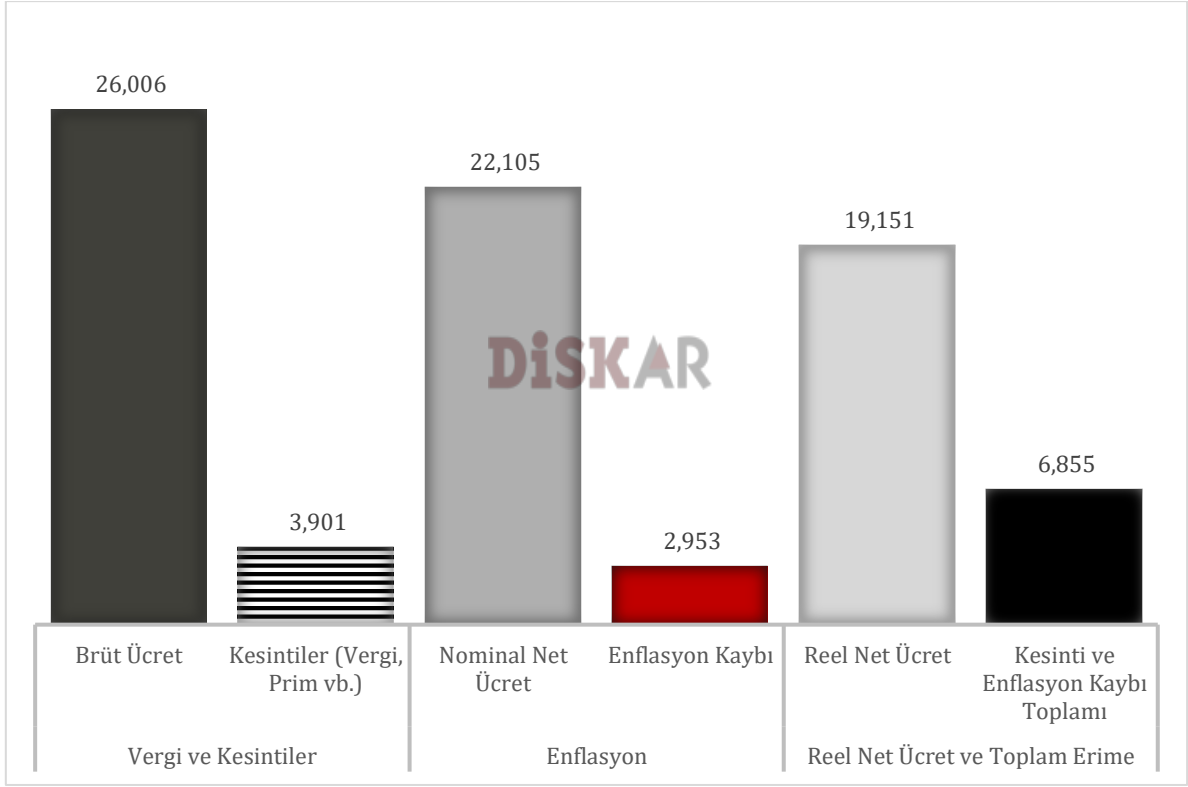
1-ASGARİ ÜCRETE YAŞANAN KAYIPLAR

Türkiye’de işçilerin ezici bölümü asgari ücret civarında bir ücretle çalışmaktadır. Bu nedenle asgari ücretin enflasyon karşısındaki kaybı, milyonların kaybı anlamına gelmektedir. 2025 asgari ücreti brüt 26.006 TL olarak belirlendi. Asgari ücret gelir vergisinden istisna olsa da 3.901 TL tutarında SGK primi ve işsizlik sigortası primi kesintileri söz konusudur. Böylece kesintiler sonrası asgari ücret net 22.105 TL olmaktadır (Tablo 3).

TÜİK verilerine göre Nisan 2025’te dört aylık resmi enflasyon oranı yüzde 13,36 olarak gerçekleşmiştir. Böylece net asgari ücretin enflasyona göre kaybı dört ayda toplam 2.953 TL’dir. Asgari ücret, Nisan 2025’te net 19.151 TL’ye gerilemiştir (Tablo 3, Grafik 4). 26.006 TL’lik brüt asgari ücrette dört ayda 6.855 TL kayıp yaşamıştır.

Asgari ücretin Nisan 2025’te enflasyon kaybı 2.953 TL oldu.

**Grafik 4: Asgari Ücretin Kesinti ve Enflasyona Göre Kaybı
(Nisan 2025) (TL)**

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

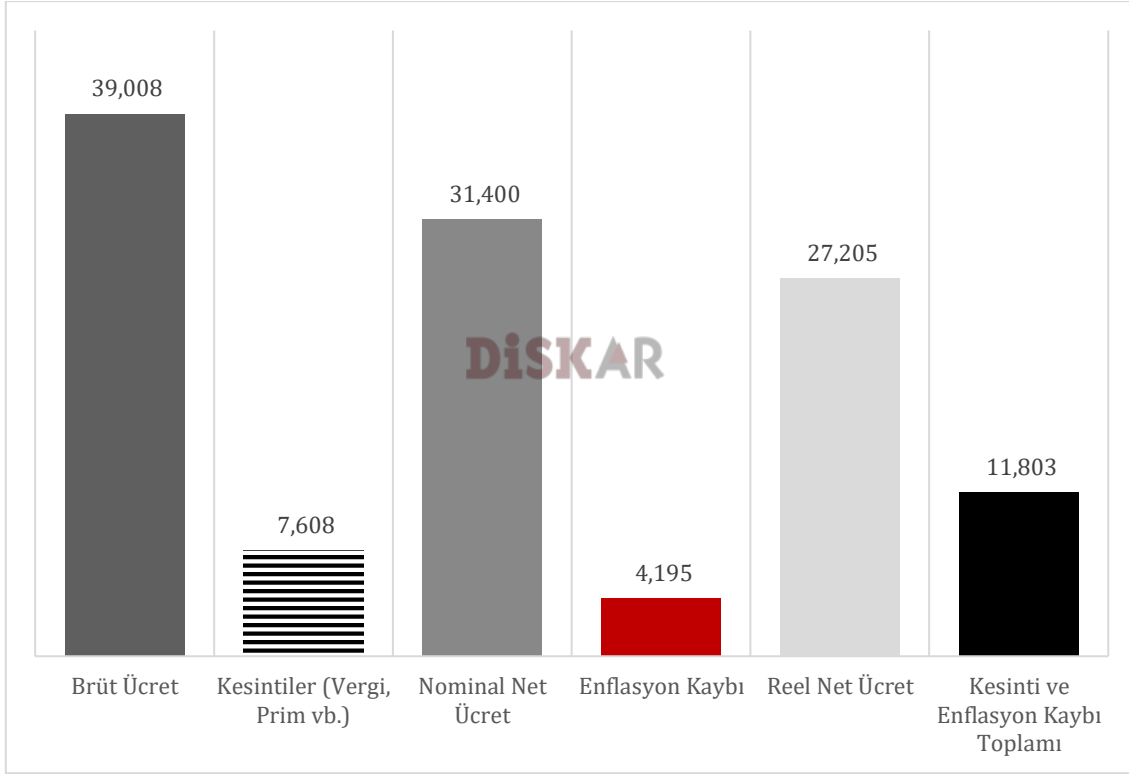
2-ASGARİ ÜCRETİN 1,5 KATI DÜZEYİNDE ÜCRETLERDE YAŞANAN KAYIPLAR

TÜİK Gelir Dağılımı İstatistikleri serilerine göre son yıllarda Türkiye’de ücretli ve yevmiyelilerin ortalama aylık net geliri asgari ücretin 1,7 ile 1,8 katı düzeyindedir. Bu nedenle asgari ücretin 1,5 ve 2 katı düzeyindeki ücretlerde yaşanan kesinti ve enflasyon kaybı ülkedeki tüm ücretli çalışanların ortalama ne kadar kayıp yaşadığını ifade etmesi açısından önemlidir.

2025 Nisan ayı itibarıyla brüt asgari ücretin 1,5 katı 39.008 TL’dir. 39.008 TL’lik brüt ücretin gelir vergisi, damga vergisi, işsizlik sigortası primi ve SGK primi sonrası ele geçen neti 31.400 TL olmaktadır. Böylece ücretin 7.608 TL’si doğrudan vergi ve kesintilere gitmektedir. Dört aylık yüzde 13,36’lık enflasyon kaybı sonrası ise reel net ücret 27.205 TL’ye gerilemektedir. Toplam kesinti ve enflasyon kaybı 11.803 TL’ye ulaşmaktadır (Grafik 5).

*Asgari ücretin 1,5 katı düzeyindeki ücrette
Nisan 2025’te enflasyon nedeniyle kayıp 4.195 TL oldu.*

Grafik 5: Asgari Ücretin 1,5 Katı Düzeyindeki Ücretlerde Kesinti ve Enflasyona Göre Kayıp (Nisan 2025) (TL)

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

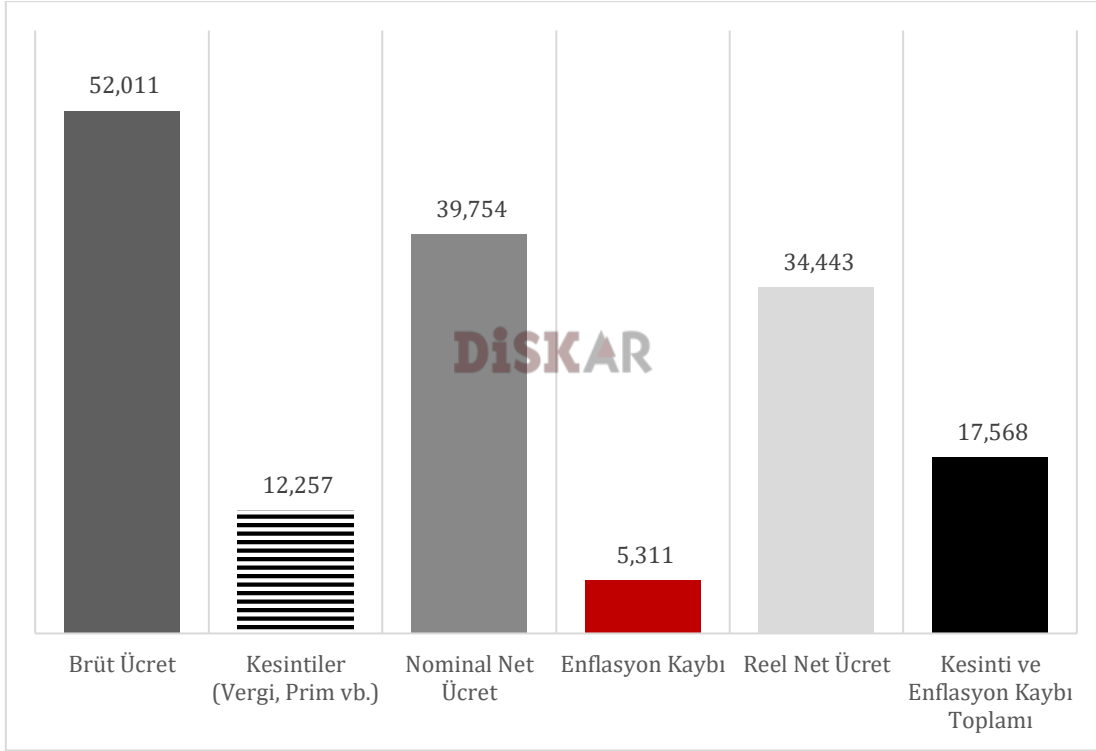
3-ASGARİ ÜCRETİN İKİ KATI DÜZEYİNDE ÜCRETLERDE YAŞANAN KAYIPLAR

Brüt asgari ücretin 2 katı düzeyinde (brüt 52.011 TL) bir ücretle çalışan işçinin eline geçen ücret, yılın dördüncü ayında 34.443 TL'ye gerilemektedir. Asgari ücretin iki katı düzeyindeki ücretin Nisan 2025 itibarıyla yüzde 20'lik ilk vergi dilimine girmesi sebebiyle brüt ücretten vergi ve kesinti miktarı önceki aylara göre artmıştır. Nisan 2025 itibarıyla brüt ücretten vergi ve kesintiye 12.257 TL gitmekte ve nominal ücret Nisan 2025 itibarıyla 39.754 TL'ye gerilemektedir.

*Asgari ücretin iki katı düzeyindeki ücrette
Nisan 2025'te enflasyon nedeniyle kayıp 5.311 TL oldu.*

Nisan 2025'te dört aylık resmi enflasyon karşısındaki kayıp sonrası işçinin eline geçen ücret 5.311 TL daha azalmaktadır. Böylece işçinin ücreti 17.568 TL kayıp yaşamaktadır (Grafik 6).

Grafik 6: Asgari Ücretin 2 Katı Düzeyinde Ücretlerde Kesinti ve Enflasyona Göre Kayıp (Nisan 2025) (TL)

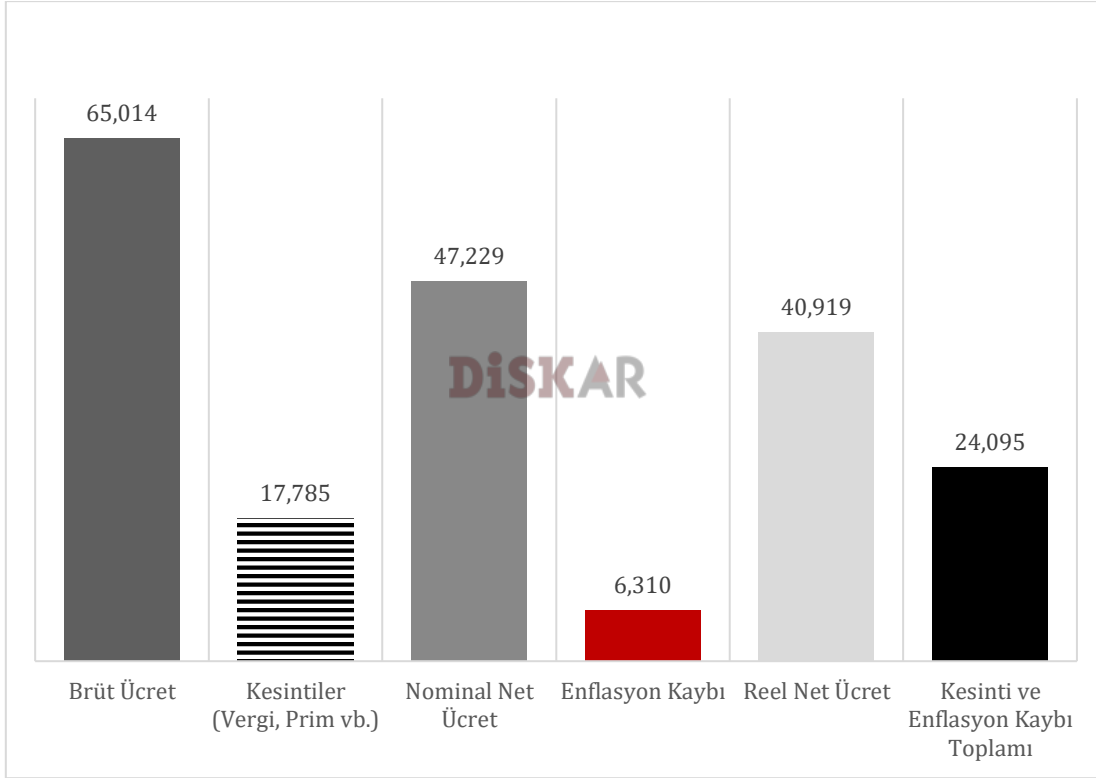

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

4-ASGARİ ÜCRETİN 2,5 KATI DÜZEYİNDE ÜCRETLERDE YAŞANAN KAYIPLAR

Asgari ücretin 2,5 katı düzeyindeki brüt ücrette (65.104 TL) toplam kesinti ve enflasyon kaybı 24.095 TL'ye ulaşmaktadır. Brütü 65.014 TL olan ücretin Nisan 2025'te vergi ve kesinti kaybı ocak, şubat ve mart aylarına göre artmıştır. Mart 2025'te yüzde 20'lik gelir vergisi dilimine giren asgari ücretin 2,5 katı düzeyi gelir vergisi yükü sebebiyle toplam vergi ve prim kesintisi 17.785 TL'ye yükselmiştir. Böylece asgari ücretin 2,5 katı düzeyindeki brüt ücretin vergi ve kesinti kaybı sonrası nominal net ücreti 47.229 TL'ye gerilemektedir. Nisan 2025 enflasyonu sonrası ise işçinin reel net ücreti 40.919 TL'ye düşmektedir. Böylece asgari ücretin 2,5 katı ücret düzeyinin netinde enflasyon kaybı 6.310 TL olmaktadır (Grafik 7). Nisan 2025 itibarıyla asgari ücretin 2,5 katı düzeyindeki ücretlerin yüzde 37,1'i (üçte birinden fazlası) vergi ve kesinti ile enflasyon sebebiyle erimiştir.

Grafik 7: Asgari Ücretin 2,5 Katı Düzeyinde Ücretlerde Kesinti ve Enflasyona Göre Kayıp (Nisan 2025) (TL)

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

Asgari ücretin iki buçuk katı düzeyindeki ücrette Nisan 2025'te enflasyon nedeniyle kayıp 6.310 TL oldu.

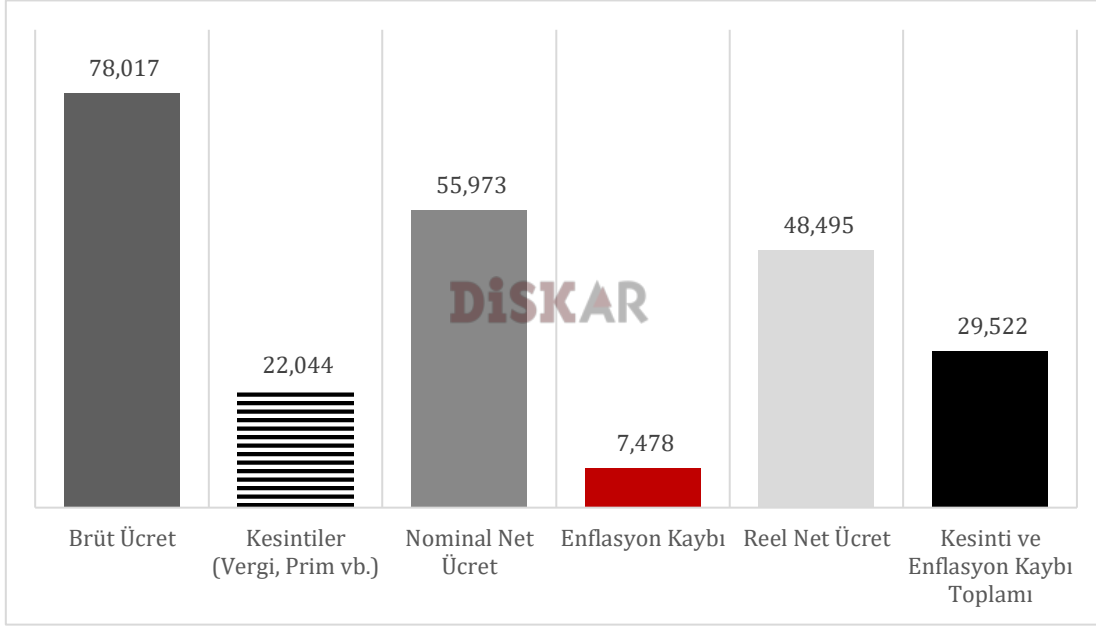
5-ASGARİ ÜCRETİN 3 KATI DÜZEYİNDE ÜCRETLERDE YAŞANAN KAYIPLAR

Ücret düzeyi arttıkça kesinti ve enflasyon kaybı büyümektedir. Asgari ücretin 3 katı düzeyinde, Nisan 2025'te işçinin eline geçen harcanabilir net reel ücret brüt ücretin yüzde 62'sine gerilemektedir. Asgari ücretin 3 katı düzeyi Nisan 2025'te yüzde 20'lik gelir vergisi dilimine girmesi sebebiyle toplam vergi ve prim kesintisi yükü artmıştır. Şubat 2025'te 18.729 TL olan brüt ücretten yapılan vergi ve kesinti yükü Mart 2025'te 20.776 TL'ye Nisan 2025'te ise 22.044'e yükselmektedir.

Nisan 2025'te brüt 78.017 TL olan ücret önce vergi ve kesintiler sebebiyle 22.044 TL'lik bir kayıp yaşamakta, ardından enflasyon karşısında 7.478 TL erimektedir. Böylece reel net ücret 48.495 TL'ye kadar gerilemektedir (Grafik 8).

Asgari ücretin üç katı düzeyindeki ücrette Nisan 2025'te enflasyon nedeniyle kayıp 7.478 TL oldu.

Grafik 8: Asgari Ücretin 3 Katı Düzeyinde Ücretlerde Kesinti ve Enflasyona Göre Kayıp (Nisan 2025) (TL)

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

Asgari ücret ve katları şeklinde düzenlenmiş beş ücret düzeyinde Nisan 2025'te toplam vergi ve prim kesintisi ile enflasyon karşısındaki erime 6 bin ile 29 bin TL arasında gerçekleşmektedir. Nominal net ücretlerin enflasyon karşısındaki kaybı ise 2 bin ile 7 bin TL arasında değişmektedir.

MEMUR MAAŞLARI VE EMEKLİ AYLIKLARINDAKİ KAYIPLAR

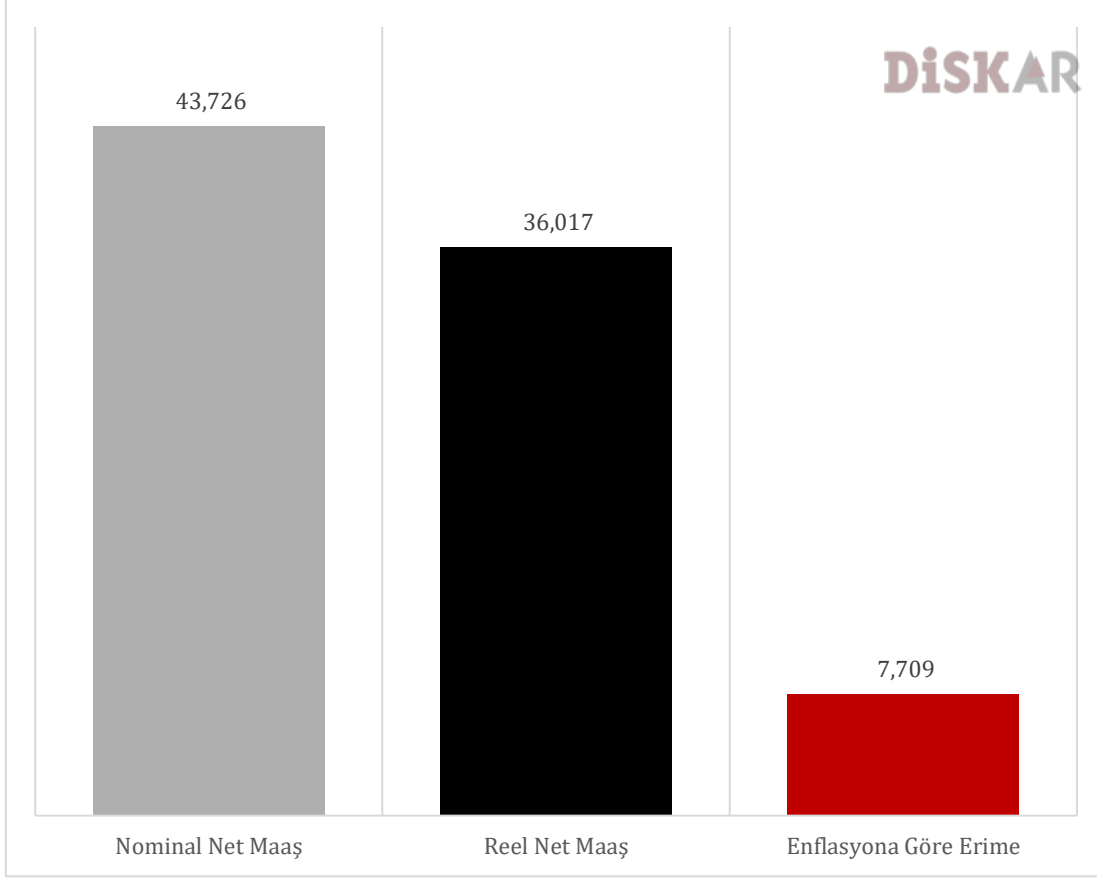
EN DÜŞÜK MEMUR MAAŞININ KAYBI

Memur maaşlarında vergi ve kesinti uygulaması işçi ücretlerinden farklıdır. Bu nedenle memurların vergi ve kesinti kaybı bu rapora dahil edilmemiştir. Emeklilerin aylıklarına ise vergi kesintisi uygulanmamaktadır. Bu nedenle memur maaşları ve emekli aylıkları doğrudan net gelir üzerinden enflasyon kaybı olarak hesaplanmıştır. Memur maaşları ile emekli aylıkları enflasyon karşısında değer kaybetmeye devam etmektedir.

Nisan 2025 itibarıyla en düşük memur maaşı 43.726 TL'dir. Bilindiği Ocak 2025'te memur maaşları 6 aylık resmi enflasyon olan 15,75'ten yaklaşık 4 puan daha düşük (%11,54) artırıldı. Gerek resmi enflasyon ile memur toplu sözleşmesiyle belirlenen zam oranı arasındaki yaklaşık 4 puanlık fark gerekse yüzde 13,36'lık Ocak, Şubat, Mart ve Nisan 2025 toplam enflasyon kaybı sonrası memurların eline geçen en düşük reel maaş Nisan 2025'te 36.017 TL olmaktadır (Grafik 9). Yılın dördüncü ayında memur maaşlarında toplam kayıp 7.709 TL'ye ulaşmıştır. Konuyla ilgili detaylar metaveride yer almaktadır.

En düşük memur maaşında Nisan 2025'te enflasyon nedeniyle kayıp 7.709 TL oldu.

**Grafik 9: En Düşük Memur Maaşında Enflasyon Kaybı
(Nisan 2025) (TL)**

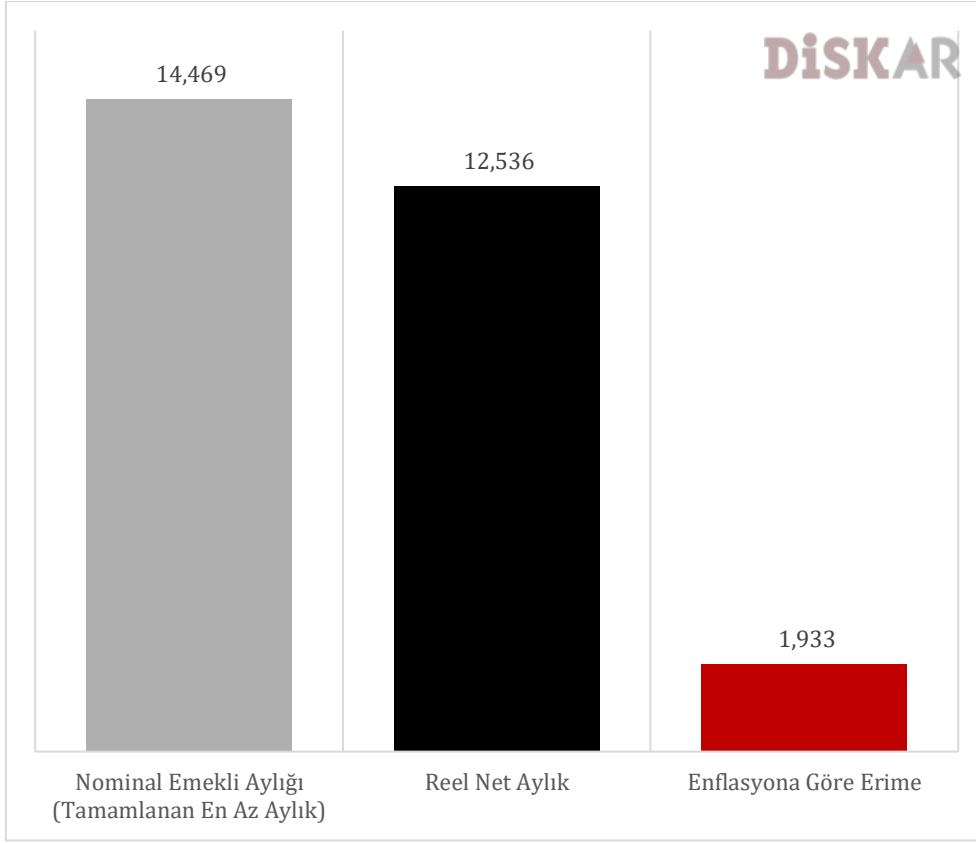
Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

EN DÜŞÜK EMEKLİ AYLIĞININ KAYBI

Aralık 2024'te 12.500 TL'ye tamamlanan en düşük emekli aylığı Ocak 2025'ten itibaren 14.469 TL'ye tamamlanmaya başladı. Asgari ücretin ve en düşük memur maaşının çok altında belirlenen ve emeklileri açlığa mahkûm eden aylıklar, enflasyonun etkisiyle daha da düşmektedir. En düşük emekli aylığı yılın ilk dört ayında 1.933 TL değer kaybetmiştir. 14.469 TL'lik en düşük emekli aylığı Ocak-Şubat-Mart-Nisan 2025'te dört aylık enflasyon kaybı sonrası 12.536 TL'ye gerilemiştir (Grafik 10).

En düşük emekli aylığında Nisan 2025'te enflasyon nedeniyle kayıp 1.933 TL oldu.

**Grafik 10: En Düşük Emekli Aylığında Enflasyon Kaybı
(Nisan 2025) (TL)**

Kaynak: Tablo 3'ten alınmıştır.

SONUÇ

Enflasyon ve adaletsiz vergi-kesinti yükü emek gelirlerinde büyük kayıplara yol açıyor. Uzun süredir devam eden yüksek enflasyonun emek gelirlerine sadece 2025 yılının 4. ayındaki faturası en az 176,6 milyar TL olarak tahmin edildi.

Ücretlerin sabit, fiyatların serbest olması nedeniyle emek gelirleri enflasyonun altında ezilmektedir. Hükümetin izlediği alım gücünü ve ücretleri bastırmayı amaçlayan ekonomi politikası enflasyonun faturasının emek gelirleri üzerine yüklenmesine yol açmaktadır.

Enflasyon ve adaletsiz vergi-kesinti sistemi emek gelirlerini eriterek gelir bölüşümü daha da adaletsiz hale getirmekte ve yoksulluğu artırmaktadır.

Not: Bir sonraki raporun yayım tarihi 10 Haziran 2025'tir.

ÜCRET KAYIPLARI İZLEME RAPORU METAVERİSİ

1-Araştırmanın amacı ve kapsamı

Bu araştırma, emek gelirlerinde (ücret, maaş ve emekli aylıkları) yıl içinde meydana gelen kayıpları ortaya koymayı amaçlıyor. Emek gelirleri iki faktöre bağlı olarak kayba uğrar. Bunlardan ilki vergi ve kesinti yüküdür. Emek gelirlerinden yapılan vergi ve diğer kesintiler (SGK ve İşsizlik Sigortası Fonu prim kesintileri) harcanabilir parasal (nominal) geliri düşürür. Harcanabilir nominal gelir ele geçen harcanabilecek gelirdir. Ancak harcanabilir nominal gelir de fiyat artışları (enflasyon) nedeniyle kayba uğrar. Böylece belirli bir dönem boyunca (6 ay veya 1 yıl) brüt ve nominal olarak sabit kalan emek gelirleri hem harcanabilir gelir olarak hem de alım gücü açısından ciddi kayba uğrar.

Bu çalışmada yıl içinde hem tekil olarak ücret gelirlerinde, memur maaşlarında ve emekli aylıklarında aylık olarak yaşanan kayıplar hem de toplam kayıplar ele alınmaktadır. Tekil emek gelirleri kayıpları yedi ayrı grupta incelenecektir: 1-asgari ücret, 2-asgari ücretin 1,5 katı, 3-asgari ücretin 2 katı, 4-asgari ücretin 2,5 katı, 5-asgari ücretin 3 katı, 6-en düşük memur maaşı, 7-en düşük emekli aylığı. Tekil hesaplamada her bir ücret ve emek geliri grubunun kaybı ortaya konacaktır. Tekil kayıplar kişisel kayıplar olarak da adlandırılabilir.

Toplam kayıpta ise Türkiye’de toplam ücretli, maaşlı çalışanlar ile emeklilerin enflasyon nedeniyle yaşadığı ortalama kayıp tahmin edilmeye çalışılacaktır.

Bu araştırmada kayıtlara dayalı veri setleri yanında ankete dayalı hazır veri setlerinden yararlanılmaktadır. Bu veri setleri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Bakanlığı (SBB) ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan araştırmalara dayalıdır. Bu araştırmada yapılan hesaplamalar aşağıda yöntemle yapılmıştır ve tahmin niteliğindedir. Hesaplamalar aşağıda yer alan sınırlılıklar ve kısıtlar çerçevesinde yapılmış olup yeni veriler, düzenlemeler ve bilgiler söz konusu olduğunda geriye dönük revize edilebilir. Ayrıca muhtemel hatalardan kaynaklı revizyonlar da söz konusu olabilecektir.

DİSK-AR tarafından hazırlanan **Ücret Kayıpları İzleme Raporu** isimli aylık raporda işçilerin, memurların ve emeklilerin gelirlerindeki kayıp ortaya konmaya çalışılmaktadır. Enflasyon kaynaklı kayıplarda bütün kısıtları ve sorunlarına rağmen daha kapsamlı veri olmadığı için TÜİK verileri esas alınacaktır. Bu nedenle enflasyon kayıplarının “en az” olarak değerlendirilmesinde yarar vardır.

2-Emek gelirlerinde tekil kayıpların hesaplanması

Emek gelirlerindeki tekil kayıplar 5 ayrı ücret grubu ile en düşük memur maaşı ve emekli aylığındaki bireysel (kişi başına) kaybı ortaya koymayı amaçlıyor.

2.1-Ücretlerde vergi ve kesinti ile enflasyon kaybı hesaplama yöntemi

Araştırmanın farklı ücret gruplarını temsil edebilmesi ve önceki ya da sonraki serilerle karşılaştırılabilir olması amacıyla ücret grupları brüt asgari ücretin katları olarak belirlenmiştir: Asgari ücret, asgari ücretin 1,5 katı, asgari ücretin 2 katı, asgari ücretin 2,5 katı ve asgari ücretin 3 katı.

Ücret gelirlerine gelir vergisi istisnası ve tarifesi ile diğer prim vb. kesintiler uygulanarak harcanabilir nominal ücret veya bir diğer ifadeyle net parasal ücretler bulundu. Brüt ücretlerin neti DİSK Mali Dairesi tarafından hesaplandı.

Bunun için önce brüt ücretlerden SGK işçi primi (%14) ve işsizlik sigortası primi (%1) kesintileri düşülerek aylık gelir vergisine esas ücret (matrah) hesaplandı.

Aylık gelir vergisine esas ücret kümülatif olarak toplandı ve böylece 2025 yılında ücretlere uygulanacak gelir vergisi dilimleri oranı belirlendi. Ücretlinin asgari ücret istisnası uygulanmadan önceki kesintisi bulundu.

2025 asgari ücretinin gelir vergisi kesintisi hesaplandı (istisna için). Örnek olarak ücretlerin asgari ücret istisnası uygulanmadan önceki kesintisinden asgari ücretin gelir vergisi tutarı çıkarılarak istisna sonrası ödenen vergi bulundu.

Asgari ücretin ve mevcut ücretin damga vergisi hesaplandı. Örneğin brüt ücretin damga vergisinden asgari ücretin damga vergisi çıkarılarak örnek ücretten kesilecek damga vergisi bulundu.

Brüt ücrete uygulanan SGK primi, işsizlik sigortası primi, istisna sonrası uygulanacak damga vergisi ile istisna sonrası uygulanacak gelir vergisi kesinti tutarları çıkarıldı. Böylece ücretlerin net ücreti ve vergi kesintisi toplamı bulundu. Vergi ve kesinti sonrası bulunan net ücretlere “nominal net ücret” ismi verildi.

Ardından nominal net ücret, ilgili ayın birikimli aylık enflasyonu oranı ile çarpılarak ücretlerin enflasyon karşısındaki kaybı bulundu ve “reel net ücret” olarak adlandırıldı. Ocak ayı ücretleri ay sonunda maaş ve emekli aylıkları ise ayın 2. yarısında ödendiği için ocak ayı enflasyonu ocak ayı gelirlerine uygulanarak net reel gelirle ücretler bulundu. Sonraki aylarda birikimli enflasyon uygulanarak gelirlerin erimesi bulundu.

2.2-En düşük memur maaşı ve emekli aylıklarında enflasyon kaybının hesaplanması

Memurlarda gelir vergisi ve diğer kesintilerin ücretlilerden farklı ve karmaşık olması, ayrıca ücretliler kadar büyük bir takoz yaratmaması sebebiyle memurların vergi ve kesinti yükü çalışma dışında bırakıldı ve araştırmada net memur maaşlarından hareket edildi.

En düşük net memur maaşı Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) tarafından yayımlanan “Türkiye Ekonomisinde Haftalık Gelişmeler ve Genel Görünüm” raporundan alındı.

Nominal net maaş (mevcut en düşük memur maaşı) birikimli aylık enflasyon oranı ile çarpılarak maaşın enflasyon karşısındaki kaybı bulundu. Bulunan tutar “reel net maaş” olarak adlandırıldı. Ayrıca memurların Ocak 2025’te yüzde 15,75 olan Temmuz-Aralık 2024 enflasyonu yerine toplu sözleşme hükmü gereği yüzde 11,54 zam almasından kaynaklı yaklaşık 4 puanlık kayıp da enflasyon kaybı olarak dikkate alındı.

Emekli aylıklarından gelir vergisi kesintisi yapılmadığından emekli aylıklarında yalnızca enflasyon kaybı hesaplandı.

2024’te 12.500 TL’ye tamamlanan en düşük emekli aylığı Ocak 2025 itibarıyla 14.469 TL’ye tamamlanmaya başladı. Bu nedenle çalışmada en düşük emekli aylığı 14.469 TL olarak esas alındı. En düşük emekli aylığı “nominal net aylık” olarak adlandırıldı. Bu miktarın dosya bazında aylık olduğu dul ve yetimlerin daha düşük aylık aldığını vurgulamak lazım.

Ardından nominal net aylık (en düşük emekli aylığı) birikimli enflasyon oranı ile çarpılarak maaşın enflasyon karşısındaki kaybı bulundu. Bulunan tutar “reel net aylık” olarak adlandırıldı.

3-Emek gelirlerinde toplam enflasyon kaybı

Emek gelirlerinde yaşanan toplam enflasyon kaybı, ücret, maaş ve aylıklarda enflasyon nedeniyle yaşanan toplam kaybı tahmin etmeye dönüktür. Bu hesaplama bireysel olmayıp tüm işçi, memur ve emeklilerin yaşadığı sınıfsal kaybı ortaya koymayı hedefliyor.

3.1- İşçilerde (ücretliler) toplam enflasyon kaybı

İşçi sayısının hesabında kamu görevlileri (memurlar) hariç TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırmasından hareketle sigortalı olsun olmasın iş sözleşmesiyle çalışanların toplamı esas alındı.

Ücretliler ücret geliri elde eden ve iş sözleşmesi ile çalışan kayıtlı ve kayıtsız bütün işçileri kapsamaktadır. Ücretlilerde toplam enflasyon kaybını hesaplarken önce toplam ücretli sayısı bulundu. Toplam ücretli sayısı TÜİK’in çeyreklik dönemler halinde yayımladığı işgücü istatistiklerinden istihdam edilenlerin işteki durumundan hareketle bulundu. Toplam ücretli ve yevmiyeli istihdam sayısından toplam kamu görevlisi sayısı çıkarılarak işçi olarak çalışanların sayısı bulundu. Bu sayıya hem sigortalı olarak tescil edilenler hem de kayıt dışı olarak çalışanlar dahildir.

İkinci olarak ortalama ücret geliri hesaplandı. Güncel ortalama gelirin hesaplanabilmesi için yöntemlerden biri SGK verilerinin (ortalama prime esas kazanç) esas alınmasıdır. Ancak bunun birkaç kısıtı söz konusudur. İlki SGK verilerinin 3 ay gecikmeli yayımlanması, diğeri ise SGK verilerinin kayıt dışı çalışanları kapsamamasıdır.

Bu kısıtlar nedeniyle TÜİK Gelir Dağılımı Araştırması’nda yer alan işteki duruma göre esas iş geliri (ücret ve maaş geliri) esas alınmıştır. Ancak bu verinin de güncel olmaması nedeniyle güncel ortalama ücret geliri tahmin yöntemiyle belirlenmiştir.

SGK verilerine göre ortalama prime esas kazanç (PEK) 2024 itibarıyla asgari ücretin yaklaşık 1,9 katıdır. Ancak bu katsayı kayıtdışı çalışanları dışarıda bıraktığı için yukarıda vurgulandığı gibi Gelir Dağılımı Araştırması’ndaki kişi başına ortalama ücret ve maaş geliri esas alınmıştır. Yevmiyelerinin oranı düşük olduğu için ayrıca yevmiyeliler geliri ayrıca hesaba katılmamıştır. TÜİK (2023) verilerine göre ortalama ücret ve maaş geliri asgari ücretin 1,76 katıdır. Bizim hesaplamamızda yuvarlak olarak 1,75 katsayısı kullanılmıştır. Diğer bir ifadeyle 2025 Ocak ayı itibarıyla ortalama ücret ve maaş gelirin (kamu işçisi dahil) asgari ücretin 1,75 katı olduğu varsayılmıştır. Bu varsayım üzerinden enflasyonun yarattığı ücret kaybı hesaplanmıştır. Tekil kayıp toplam işçi sayısı ile çarpılarak toplam kayıp bulunmuştur. Toplam kayıp sadece

enflasyon kaybı olarak hesaplanmıştır. Tekil kayıplarda vergi ve kesinti yükü yer alırken toplam kayıp sadece enflasyon kaybına ilişkindir.

Toplam ücret kayıpları ortalama ücret gelirinin asgari ücretin 1,75 katı olduğu varsayımına dayalıdır. Ortalama ücretin daha yüksek olması durumunda toplam kayıp daha fazla olacaktır.

3.2-Memurlarda (kamu görevlileri) enflasyon kaybı

Türkiye’deki kamu görevlisi (memur) sayısı için Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) kamu istihdamı istatistiklerindeki en güncel veri kullanıldı.

Memur maaşlarındaki enflasyon kaybını bulmak için ortalama net memur maaşları esas alındı.

Ortalama memur maaşı SBB tarafından yayımlanan “Türkiye Ekonomisinde Haftalık Gelişmeler ve Genel Görünüm” raporundan hareketle hesaplandı. Temmuz-Aralık 2024 dönemi enflasyonu yüzde 15,75 iken memurlar ve memur emeklileri yüzde 11,54 oranında zam aldığından yüzde 4,2 oranında kayba uğradı. Memurların toplam enflasyon kaybı hesaplanırken bu oran da dikkate alındı.

Önce memurların Ocak 2025 maaş zammı nedeniyle yaşadıkları enflasyon kaybı hesaplandı. Ardından ortalama memur maaşı 2025 yılının ilgili aylarında yaşanan birikimli enflasyon oranı ile çarpılarak memur maaşının enflasyon karşısındaki ortalama kaybı bulundu.

Memur sayısı, ortalama kayıp ile çarpılarak tüm memurların ortalama kaybı elde edildi.

Tekil kayıplarda en düşük memur maaş esas alınırken toplam kayıpta ortalama memur maaşı esas alındı.

3.3-Emeklilerde enflasyon kaybı

Türkiye’deki pasif sigortası dosya sayısı en son güncel SGK Sigortalı İstatistiklerinden alındı.

Emekli aylıklarındaki enflasyon hesabının ortalamaı ifade etmesi amacıyla ortalama emekli aylığı esas alındı.

Ortalama emekli aylığı hesabında en son SGK aylık Mali İstatistiklerinde yer alan toplam emekli aylığı ödemeleri, SGK Sigortalı İstatistiklerindeki yer alan pasif sigortalı (dosya) sayısına bölünerek fiili ortalama emekli aylığı bulundu.

SGK’de en güncel verinin Aralık 2024’e ait olması sebebiyle bulunan ortalama emekli aylığı, Ocak 2025’te emekli aylıklarına yapılan zam kadar (işçi ve Bağ-Kur emeklileri için yüzde 15,75, memur emeklileri için yüzde 11,54) artırıldı. Bu artışlar bu emekli gruplarının pasif sigortalılar içindeki payına bölünerek Ocak 2025 itibarıyla ortalama emekli aylığı elde edildi.

Bulunan ortalama emekli aylığı birikimli enflasyon oranı ile çarpılarak emekli aylıklarının enflasyon karşısındaki kaybı bulundu.

Emekli dosya sayısı ve ortalama kayıp çarpılarak işçi emeklilerinin ortalama kaybı elde edildi.

4-Toplam kayıp: Enflasyonun emek gelirlerinde yarattığı kayıp

İşçi ücretleri, memur maaşları ve emekli aylıklarında enflasyon nedeniyle yaşanan ortalama toplam kayıplar toplanarak emek gelirlerindeki aylık kayıp bulundu.